

BUNJEVAČKA I SOKAČKA VILA.

S K E N D E R B E G.

Kobni žrjebi nad iztokom pali,
Oborili krunu Simeona
I u lance Balkan okovali;
Ne zvekoću u Jedrini zvona
Nit' je čuti zetelackog glasa,
Ranjen Hellas u okovi stenje
Samo osta voljuost Albanasa
I njihovo ponosito stjenje.

I iznad njih plaća munja sieva
Silan sultan vodi janjičare,
Već se riekom krvca proljeva,
I ruši se gordi Akhisare;
Kastriotić branioć Epira
Odpor dade, no malaksa snaga,
Ter u cara tužan ište mira
I šalje mu tri tovara blaga.

Zlatni balčak djedovskoga mača
I srebrene kopčee od dizgina
A uz cieniu godišnjeg harača
Sva četiri u talace sina.
Murad zirnuv ponosite dare
Hitro kliče paše i vezire
Da tri veća vode u munare,
A da Gjorgja u saraju smire.

„Čuvajte mi i milujte njega
Medju djecom staroga sultana,
Nadjen' te mu ime Skenderbega,
Učite ga mudrosti korana;
To će biti čudo od junaka
Jer su oči ogledalo duše;
Toga nitko nezataji znaka,
Ni kad brige radost srca ruše.

Svega nesta smrću Kastriota,
Ali što je danas s Miriditom?
Crni sužanj, nevoljna sirota;
Tudja sluga i s mačem i s štitom,
U Albanii.

Kad na djetske zaboravi dane, —
Proglašim ga za serasker — pašu,
On će kano sunce na sve strane
Osvjetljati zlatnu krunu našu;
Slava će mu grmiti po svietu,
Turci će se ponositi s njime;
Vodite ga princu Bajazetu
Da se ima zabavljati s kime!“

Vreme bježi a janjičar rasto
No tužan je, sietu se podava
Jer odleću i doleću laste
A od majke ne nose pozdrava
I često se zlatne žice lati;
Pjesmu pjeva, grozne suze, lije,
Al' Turcima neda razabrati,
Što na srceu neveselu krije . . .

I gle čuda mladi Miridita,
Brzjem konjem po taboru šeće
I maša se koplja stijelovita
I težkijem šestoperom kreće;
Još ne minu ni godina dana
A slava mu po svietu puče,
Da je trista dobio megdana,
A gusle mu u pohvalu zvuče.

Vrani suton iznad Kroje preda
A na šator paše kapetana
Bljedi mjesec s vedra neba gleda
A Gjorgje se lati jatagana
I prihvati carevu muširu:
„Daj mi ferman po otcovkom pravu,
Da sam vodja četa u Epiru
I' ćeš rusu izgubiti glavu.

Rođnu ste mi zapalili Kroju
Otrgli me iz majčina krila
Poturčili tužnu braću moju
Nuzda me je samo prisilila
Ime moje ponosito kriti;
Ja se samo prod vami pritvara, . . .
Ferman pašo ili će loše biti
Ja turskogr nepriznajem cara . . .

Još padaši nedopri glasi
Da ga lažna iznevieri nada
A krui se polunjeseć gasi,
Carski barjak u prašinu pada;
Već se čete iz Fedrine kreću
Mani sultan plahom munjom leti
Da pokuša na boištu sreću
Da se vragu za nevieru sveti.

Zora sviće, časi kobni biju
Stiezi šuste, ljuti demir zvoni
Već se rieke mrke krvi liju
A sreća se Arnautu sklioni;
Car podlegao času preko zgode
Ljutit zove velikog vezira
Da se čete u Fedrenu vode
Da se prizna emir od Epira.

Pod teretom svakojaka mita
Podklekuje trista dromedara
I već Turci mole Miridita
Da careva neodbaći dara;
No Skenderbeg neprimi darova
Nego s malo ričci odvjete daje
„Moja čorda, ona se neskovala
Da se vragu za zlato prodaje!“

Vrag slobode i robstvom se zori
I u tami polunoćnoj bavi
No poviest ga prošlih dana kori,
Što junaka svoga zaboravi.
Danilo Medić.

GDJE NAŠA DOMOVINA.

Gdije naša Domovina?
Gdije naša Svojevina
Jel daleko preko mora
I kod onog Turopolja
Tko su naši domorođeci
Gdi su naši Vrsni Sinci,
Nisul roda pogazili
Jezik majke ostavili!
O kažimi brato reci
Od istine ne uteći,
„Domovinu mi imamo
Ali samo nju poštajmo,
Počmi brato sve od Mora
I Slavnoga, Turopolja,
I Hrvatske, Slavonije,
Pa i naške Dalmacije,
U futoku.

Gorovite Posavine
Oružane Ukraine,
Pa se pusti ravnoj Bački
Gdije Živalj Bunjevački
Još Živ, Čio, i junački
Još se drži Slavno bratski,
Dodji Gradu Subatici
Miloj Našoj Golubici,
Što j sinaka dosta dala
Mlikom svojim odoila
Tu su naši Misli sinci
Skoima smo vazda dični.“
Još nam živi Barun Rudić
I sa snjime Karla Sučić,
Koi smidu s kraljem stati
I s njime se divaniti

Tuje Grana Vojnića
Dični — Antunovića,
Još pak žive Kujundžići
Tu su bratja Mamužići,
Barjaktari Ajdučići,
Plemeniti Oračići
Deli grana Mukićeva,
I Vujević Dulićeva,
Žeravici Šetrovića,
Uzoriti Parčetića
Tuje pleme Purčarevo
Silno brate Kuntićevo,
Mačkovitja i Zelića
I Stipitja dilber bratja
Živje mudri Bačić Mijo
Štoje starost doživio,

Sarčevići i Pertići
Tumbasari i Čurčići,
Vukovići i Vidaci
Ponositi Skenderovci,
I još mlogi ovim ravni
Što su s njima isto slavni,
Pa kod take dice roda
I plemena dična svoga,
Pitaš mene mili brate
Dali pričam te divote
Imamoli Domovine,
Imamoli Svojevine
Ja ti kaza brate evo
A nitije valda krivo,
Neg za Slogu i za volju
Moli brate Majku božju.

Lazo Knežević.

DJEVOJKI.

Na prozoru imaš erip sa cviećem,
A niza erip smješno ogledalo,
Čudo ljepa si . . . sve bajes bitjem ;

Nu velim ti . . . nemoj primit za zlo :
Crip te opominje na raku tvu
Ogledaj se, vid' ćeš smertnu glavu.
Jukieh.

ALAJ BI BOŽIČKOVAO.

Onako, ko u mojem djetinstvu, kadno smo već prije mjesec dana radost božićnju uživali. No o tom vjerujem da nitko neće dvojiti, ako razumio bude : da već šesti krst na ledja nalažem. Bratja će reći : ta i drugi bi se rada povratio u onu nevinu dobu, kadno muje svaka stvar na kojuje oči bacio uzrokovala, veselje.

Ko nebi rada starost pod noge metnio, a brige za ledja bacio ? pak u sriedini! jedne blažene obitelji slasti božićne oživao ?

Al jako se varaju koji seiene : da bi moju starost u djetinstvo priobučii želio. Ako bi ovo samo u tom sastojalo : da se drugom natovare slabosti brige i bolesti naše Starosti velim da bi se lako pogodili. Al ako bi uz to želili, da se iz mozga izseli ono malo znanosti, što se trudom mnogih godina gorko izkupljalo, i jedva što zadržati moglo, da se bojazi izpitah, što smo ih 'oliko puta pritrpili na novo izredjaju i da se utamani izkustvo što smo ga o vjernosti i pouzdanosti prijatelja, žalostnim iztriznjenjem sabrali ; pak da priživimo na novo sve one laži i varke, koje su nam sviedočile : da je veliki dio našeg života raztrošio se u sne, iza koji ostaje na uspomenu samo žalost.

Oh ne ne ja poštvam onu dobu u koju sam dospio prieko jednog cielog žića i nipošto se nebi vratio u djetinstvo. Već samo bi želio : da bi mogao božićkovat onako : kako su mi otei božićkovali, kada sam kao djetić na božićnoj slami se tako veselo privaljivo.

Moja želja nije koja bi počenije čuda tražila, ili koja bi veselje za skupo novce kupovala. Jedina je moja želja : da bi mogao po Slavenski božićkovat. Kako su u vrijeme naši otacah božićkovali, fratrovi popovi učitelji, Sudie, odvjetnici, kako su božićkovali svi Slaveni poljodjelci i gospodari. Onda su svi one nevine običaje obdržavali, koje su oni od svojih praotacah primili ; svakije ponavljio duh nabožnosti u obitelji, srodne ljubavi sveze učvrstjivao, i sve slasti izkupljao što je naš rod poznavao. Nije slobodno bilo žalost, gorkost, glad goloću, ikom u Obiteli osićeat ; Ovih danah još i nejednakost koja je sluge od domaćina razstavljala, morala, je značaj da skrije. Ja sam vidio niemca i magjara gdje božićkuje, al osićeam u sviesti da nisam pristan kadno velim : da ni jedan nije znao toliko slasti, toliko radosti ni u Crkvi ni u kući proizvesti kolko je ovu u obitelji u krugu srodnom i prijateljskom razviti slavian umio.

Bog bi dao ! da bi se to i danas o nama bunjevcima i šokcima kazat moglo ! Al žali bože nije tako, silu silu smo od sladkosti i od naše narodne radosti izgubili. Onda sam prieko Banata Bačke i Baranje išao, i svagdi se u rodu nalazio. A štogod veći prostor zauzima radost to veću snagu zadobiva. Od ono doba u mnogima miestima rieć slavenska je prostora, izgubila, a u gdjejoj baš sa svim i zanimila.

Evo zašto mi se neda božićkovat ko mojim roditeljem. Onda je slavenska rieć u djevičnoj čistoći se sborila ; došo je niemac magjar u Subaticu, Zombor, Baju, Novi-Sad, ništa mu nije priče do srea stajalo, već naši da nauči, jerbo rada njega nitko nije magjarski ili niemaečki govorio. A od ono doba izgubilisimo Szegedin, Budim, Pečuh, u Subatici, Baji, i Somboru mieša se naša rieć s tudjima nemamo više čistog našeg sela gdje bi sami kod kuće bili. Kako gubimo jezik, tako nestajemo brojom, tako postajemo siromašnii imovinom.

Onda je naša rieć bila kod kuće u škuli u plebanii, u Seonskoj kući, onda je ona tako vladala kod svietli stolovah naših učenih, ko na banci poljodielacah, sad se tare zanatlia da lomi vrat svojem materinskom jeziku, i nastoji da time

iztakno svoju obraženost, ako čistoću svojeg jezika miešanom tudjeg zakalja, a u svietlih dvoranah naši učenih valjda bi se i žuta svila i kumaša zarumenila, ako bi se koja rieć naši proshorila. Dali je dakle istina : da bi mogoo božićkovat, kako su božićkovali naši otei ? Oni su božićkovali kao bunjevci i šokci, a mi kako božićkujemo neka nas sam dragi Bog znade.

Tooliko osićeam : da neima sladkosti, neima veselja i radosti al nigdi nigdi više one koju sam djetetom uživao na Božiću. Već smo na toliko došli : da nam i to zavide : ako se smijemo sbog toga potužiti, što propadamo u jeziku, u običaji, u broju u imetku, onda nam njeki koji se u naše leglo utiskali dovikuju : da smo bunžie, i ljuto se : za što da se nepodigno bić vrhu nas da nas šibaju što smijemo u rodu rodski se potužiti.

Naši otei barem su imali šta izgubiti, al mi skoro nećemo imat gdje da glavu priklonimo. Naši sliepoci koji su dosad opivavali one neumrle delie, koji su za održavanje svojeg roda junački se borili, neka uzmu gusle, i neka žalostne nabrajaju pjesme u gorki Spomen onih odmjeticah, koji ne samo da nisu rod od pogibeli zauztezali, već suga jurišom gonili : da se što prije strmoglati u svoju narodnu propašt.

BENJAMIN.

S' magjarskoga ponasio T. v. Pletika pić.

(Konac.)

VI.

Prije nego nastavimo pripovjedku, opažamo, da je u onom gradu, gdje se pripovjedkom bavimo, bio sastavljen dječji sbor pjevački, koji su ono pjevali, što po miestii gdje su stolice biskupske običavaju pjevati erno-školci, (klerici) a još k' tomu bi svećeniku u svećanoj opravi pri sv. misi posluživali, Ova se djeca navadno zvala crkveni pjevači.

Benjamin dakle jednoć dodje k majci, pak joj umiljato reče : — Mila majko, volio bih, da me prime za crkvenog pjevača. Šta misliš, hoće li me uzeti ? — Nadam se, sinko moj, da će te primiti ; mnogi to znadu, da liepo znadeš pjevati. — Oj, mila majčice, koliko bih se tomu radovao ! Obećajem ti, da ću se i ondje dobro vladati. Je l' da ćeš moliti i otea, da privoli na to ?

Sad se posavjetova ciela obitelj, šta da li je čineća, a zatim odvede Ivka svoga sinčića k ravnateljju sbora pjevačkog.

Ivki no srce glasno udaraše, kad je stupila u sobu, gdje je ravnatelj za skoro nastajuću veliku nedjelju podučavao djecu u pjevanju. I Benjamin se malo začeno što se na toliko uslobodio, a kad su ga druga djeca pogledala, do uhaje poervenio. Ravnatelj ga zapita, razumijes li šta o glasbi ? — Nerazumijem . . . — Imas li dobar glas ? — Neznam. — Znaš li koju pjesmu na pamet ? — Znam, sve ono, što smo u sirotištu učili. — Dakle pjevaj nam kojugod. Benjamin odpjeva jednu od poznatih mu pjesama, čistim, milozvučnim glasom tako, da je mali umjetnik dobro uspjeo. — Primit ću te za crkvenog pjevača, reče ravnatelj, — nadam se, da ćeš se dobro vladati, i marljivo učiti. — O tom vas uvjeravam, reče Ivka s njekim osvjedočenjem. Benjamin je dakle postao crkvenim pjevačem. Praznikom bi svećeniku pri sv. misi posluživao, a nedjeljom i svetkom tako je milo, svakoga bundeć na pomožnost pjevao, da su svi nazočni u crkvi svoju pozornost na njega obraćali. Benjamin bijaše sretan i blažen : svakog si mjeseca prištedio po nekoliko forinti, a za te je novce i on nabavljao koje šta, što je u kući trebalo ; nabožan njegov duh posvema je odgovarao dičnoj mu službi. Kad je pred žrtvenikou klećao, svetim se

počivanjem naklonio, nije se amo tamo razgledao, na milom mu licu tako se živo zrcalila nevinost i vierska nabožnost, da se svatko čudio odličnom njegovu ponašanju.

Možda se Benjamin osobitim ponašanjem svojim od nestašnih si drugova mnogo razlikovao, ili se radi miloga i gladkog lica dopao svakomu; dosta tomu, da je svatko poznavao Benjaminina kao vrlo i čestita pjevača. Tako se dogodilo, da je njeka otmena gospođa, koje se sin uprav na prvu sv. pričest spremao, potražila u dućanu Ivku baš kad je haljinice popravljala, te joj ovako reče: — Dobra žena, ja sam vaša susjeda, imam sina, Benjaminove dobe, koj se sada sprema na prvu pričest, ko i vaš sin. Meni se veoma dopalo nabožno i uzorno ponašanje vašeg sina, te bih željela, da ovo dvoje djece zajedno obavi svetu pričest. — Milostiva, vi ste mi odveć dobra, — reče Ivka posve zbunjena; o tom vas mogu uvjeriti, da je Benjamin dobro die. — Uvjerena sam o tom, da je zavriedio više dobra, nego što možemo učiniti. Ako dopustite, ja bih mu željela za svečanost prve pričesti novo odielo napraviti. — O, te milosti još nisam od vas, milostiva gospođo zaslužila. Premda niesam baš posve potištena sirota, ipak nemogu tajati, da mi je teško odjevat i si die. — Kao što sam rekla, to ću ja na se preuzeti. Evo vam moje kartice; pred večer pošaljite, molim vas, k meni Benjaminu; krojač će obadvojici zajedno uzeti njera.

Koliko se tomu radovala Ivka! A koliko se radovala i ciele obitelj; kad je Benjamin izpripovjedao, kako ga je radostno primila milostiva gospođa S. * kako mu je drag mali Ljudevit, kake su ondje krasne sobe, kako je krasnih knjiga i liepih slika ondje vidio, zatim, kako se liepo odielo sprema za Ljudevita i za njega. — To je prava sreća po našu djecu, — reče Ivka Antunu, koj se na večer kući vratio. — Može bit, reče on. Al' vidiš Ivko, ovi će bogati ljudi željeti, da im svoje diele posve ustupimo, a takova djeteta, ko što je Benjamin, nemože se za novce kupiti. — Doista, reče Ivka, ima ljudi koji milione broje, a zavidili bi nam našu djecu, jer hvala Bogu! svi se dobro ponašaju, da im nitko zloban nemože kakve ljage priljepiti, niti što zla o njih reći.

Napokon je i svanuo dan prve pričesti; ciele se obitelj sabrala u crkvi. Bio je krasan proljetni dan. Ljudevit i Benjamin, koji su jednako obučeni po želji gospođe S. * jedan kraj drugoga sjedili, milim, nabožnim licem i uzoritim ponašanjem izgledali su ko rođena braća.

Benjamin je bio sjeguran u počimanju pjesama, te je sjegurnim glasom vodio pjesmu mladonačku. Njeka mu se angeoska nježnost pojavila u glasu, koja se s vremenom uzpinjala do oduševljenja. Tako je dobro znao Benjamin, na što se sprema! Majka mu i sestra u njekom crkvenom kutiću klečec, otac mu i brat kraj svetionice stojeć, neizročivim uzhićenjem upirahu oči na njega. Ivka je na toliko bila ganuta, da im na glas plakala, a kadkada je i Antun ganuto rukom si pokrio lice, to bi na tiho promrmljao: — Mili Bože! kako je to divno! Poslje podne su djeca, koja su obavila prvu sv. pričest, opet se sabrala u crkvi; dakako, da su i roditelji došli. Ali je osobito vriedno spomenuti, da je Antun prvi bio u crkvi. Svete obrede nije više nazivao hokus — pokus — om popove nije više zvao varalicami. Tu je vrijeme po njega već prošlo. Bio je na večernji, slušao je kršćanske opomene, kao najrevniji kršćanin. Duhovnik je ovaj put govor svoj najviše obraćao na roditelje, koje je molio za sve milo i drago, da poštuju nabožno čustvo u svojoj djeci, te da im nastavljaju zaprieka u razvijanju njihovo nabožnosti. Zar nemože oživiti blagostanje obitelji radi vrlina pojedinih članova? Kratak mu bio govor, ali oduševljen, i iz osvjedočenja. Kad je završio svoj govor, mnoga je majka ronila suze, mnogi je otac zamišljen, zastidjen oborio glavu. I Antun se preko navade dublje zamislio; klečao je, nije doduše molio, ali se pustio u duboko promatranje. Njeko ga nepoznato čustvo obuzelo, pred očima mu lebdilo blaženstvo onih nevinih duša, koje su danas prvi put blagovale tielo gospodovo, a s' ovim sretnim stanjom prispodobiti praznoće vlastite si duše . . .

Krasni dan prve pričesti spasonosnu uspomenu ostavi

svima nazočnima u sre. Ivka i Ljuboslava još su odsad nabožnije bile zato, da uzmagnu češće viditi Benjaminu pri službi božjoj, još su češće išle u crkvu, gdje sveobća molitva i kršćanske opomene nisu promašile svoga cilja k njihovu sre. Jozo, koj je već počeo hoditi očevim uzragom, javio se, da se želi izprovjediti, a kad se pričeošao, duševni mu se mir zrealio na licu. Antun se još na ništa nije odvažio; ali na večer, kad su odvećerali, navadno bi pozvao maloga Benjaminu, te mu rekao: — Čitaj nam štagod iz tvojih liepiti knjiga.

Ova liepa knjiga bila je „Goffine,“ koja je već toliko dobra na svietu počinila. Benjamin je liepo, razumljivo čitao. Antun je oprezno slušao, a polako mu padala s očiju mreža pred sudah, u sre mu se raztopio led nevjerstva. Dušu mu probilo svjetlo istine, milina mu crkvena očivestno zaniela dušu. Djelo božje kadikad sporo napreduje; gdje kada poput silovite bure ruši Pavle, ali češće nježnim glasom, koj se iz daleka čuje: Uz mi pa čitaj! Više ima Augustina, koje je vrijeme i promatranje privelo u krilo crkve, nego Pavla, kog je milost božja neglo obuzela.

Pod konac one iste godine razboli se Antun od razhlade; bolest na strah i žalost ciele obitelji, postade opasnom. Ivkin i djece mu plač oprezna učini Antuna u njegov položaj; sad se istom vidilo, kako je djelovala rieć božja u osamljenoj mu duši. Nakon teške borbe prizva k sebi Benjaminu. — Neću da tako umrem — reče muklim glasom, idi diele moje milo po gospodina župnika. Ali žuri . . .

Za pol sata evo ciele obitelji u bolestnikovoj sobi gdje kleći na koljeni, jer je duhovnik doneo tielo gospodovo. U žalostan ovaj čas dojde i gospođa S. *, i ova je u njekom kutu klekla, uzav ruku Ljuboslavinu u svoju, koja je glasno plakala. Antun je posve spokojan bio, te je molio. Svećeniku je i sada Benjamin poslušivao. Po milom mu bledom licu krupne su doduše ronile suze; ali da je nazočaa Bog to mu je bilo dosta, da se mirno ponaša. Nazočno sv. oltarsko otajstvo na ciele je kuću veliki upliv djelovalo; ciele se obitelj podala u božju volju, a kroz same suze prosievala je utješljiva nada.

Antun je preživio veliki dan pomirenja s Bogom; bolovao je dugo, a i kad se oporavio tako je slab ostao, da nije mogao obavljati teškoga posla. Pred vrati bi mu sjegurno stajala nužda i nevolja, da nije kršćanska ljubav uz majku Ljudevitovu stajala. Gospođa S. * najvećem se brigom skrivila za svaku mu nuždu; ona mu slala hranu, odielo, i sve, tako rekuć davala mu, a kad se Ivka htjela veledušnoj dobroročiniteljki zahvaliti, ova joj očito izreče: — Zar nije prigodom prve pričesti uzorni Benjamin postao tako rekuć bratom momu sinu? Doista, ja ću vam najvek biti ovezvana. Sin mi je od onda postojaniji u dobru, odkad mu Benjaminu primjerom svojim prednjači.

Mnogo je tomu godina prošlo; Benjamin je uzrastao do zrule dobe, bio je jedina podpora i radost bolestinama si roditeljem. Jozo i sestre mu pooženili se i pouđavale, te su i sami jedva životarili; Benjamin postade tiskarom, a kao takav, mogao je pomagati bolestinu si i stare roditelje. Ivka se sada sretnijom cieni; nego u mladjoj si dobi, a samo joj se onda sažali, kad Antun navadno rekne: — Benjaminu sinko, nebih mario, da te Bog oslobodi već ovakova briečmenu, ko što sam ti ja. — Ne govori tako — reče mu žalostaa Ivka; ne ogorčuj Benjaminu, koj nam toliko radosti pribavlja. Tko bi mislio, da će nam ovo zadnje — rođeneć njekoč toliko radosti pribaviti! Hvalim Boga, što me je njim obdario.

ŠLOGA, I LJUBAV PRAMA DOMOVINI.

II.

Odkad je vieka i našega svieta radja se ljubav prama zavičajnu i domovinu u njegovih grudih; jer manemo li preo granicah svete naše otačbine pane nam na um Rosecius rimskoga govornika: o oče! o otačbino! o zavičajnu djedovinu

zkvh.org.rs

mojih! Pane nam na um slavni Krasieki i ini s našim Predavodiceim.

Eno nam u prošlosti Troje i Poljske, danas Crnogore i Hercegovine, svud ih uz pobjedonosne Pruse čeka šovanje i pomilovanje narodah i pukovah, što si život iznose na mejdan.

Ljubav prama domovini božanstvo nam budi na zemlji, za Bogom najtoplije ljubimo otačbinu svoju!

Ima žalibože ljudih kojim narodnost nije jezik, nije vjerovak, nije zemljopis, nisu običaji, javne uprave i politične slobostine. Oni vele: zašto da se Bunjevci i Šokaci rogovori za svoj narodni jezik, kad je njemački i magjarski i savrseniji i izobraženiji i dostojniji i nuždniji naše nanke? Kad je prosvjeta u krilu inog, a ne našega naroda? Zašto da si domovinu stežemo na užje, nego biti može? Svet će nam se rugati, ako se uvučemo u narodnost svoju ko korjača u koru!

Jest! prijatelju moj! tu je baš brlog dosadašnje propasti naše; to je bila vječita nesreća za nas, što smo do sada kraj slavskih bijelih dvorah tražili tuđe prokapljive kolibice; što smo se nezahvalni odlomili od rođene majke i prigrlili ladnu mačuhu; — to je uzrok poganstva i odrodstva našega. Jest, prijatelju moj! ti govoriš tako: jer samo osjećaš t. j. umišljeno ljubiti zavičaj i rod svoj. Ta ljubav nije iz razuma i razsuda crpljena; njeni se traci gube u debeloj magli neizmjerne daljine. I premda ta ljubav radja čuvstvo sveto i čisto, ništa nemanje čini iz tog čuvstva izvručiti sljepi su i kukavni. Sveto ti je to čuvstvo, kano majci onaj tajni zakon, da čeda svoga pod pojason zanošenoga neodbiya a tudjega neprigrnjuje; čisto ti je ono, kano dužnost očeve djelitbe ne medju tudju no medju svoju djecu.

Jest, prijatelju moj; ti tako, al mi inako: mi, koji znamo da nam je otačbina zemlja života, djeno pribiva narod naše krvi i imena; djeno pribiva narod, koj se s nami njojzi prirasuje, na njoj osili, omogući; narod, komu je ona mati, koja nas hrani i proizvode nam svoje pretvara u tiele, — te obolimo od nje razstavljeni.

Nebogi čovječe! koj nevjeruješ u ljubav prama zemlji otačinskoj, u ljubav majke otačbine! pogledaj na prognanca, na svoga zemljaka u tudjini, kako se plačućim okom obraća strani zavičaja svoga! kako blijedo lice rodnomu svomu obraća kraju! kako mu gine srce, a čezne duša, za jednim odisajem zraka domaćega, bio on usred bogatstva, razkoši i ugledjenosti prosvetjenog i učenoga naroda; kako će se stokrat obazreti, đek mu s očih neizježenu krajni vrhovi gorah, što no se nebu pod oblake dižu na granici otačbine njegove. Tako tužno ostaviše žudije Jerusolim, zemlju Abrahamovu i Jakovljevu. Plač staracah nejake djece, suze materah, rika stadah i jauk čitava naroda gonjena u sužanstvo babilonsko dirnuo bi bio isto niemo kamenje, kamo li ne pravedna srca na nebu.

Sve to pogledaj, nebog! čovječe! pa ćeš se uvjeriti ob onoj sili zemlje nad tobom, zemlji koja, je otačbina tvoja. Primjer nam tomu davni Kefalid, koj pratilcu svomu po kršovitoj sloveriji našoj, preko dolinah i pećinah idućemu uzviknu: evo ti, gospodar, otačbine moje! i ponos mu zasja u suznom oku, kada si mu Eldorado pokazao. Tuga spopada Amerikanca pri svakom udarcu evropejske sikire, što glasom oglušnim odjeća po pravjekih njegovih dubravah; jer osjeća, da, iztrebe li se one, iztriebljena su i pribivališta njegovah. A Arapin s tuge za zavičajem voli priekom smrtju umreti u svietu, samo da mu se duša što skorije povratu k svojim.

Bunjevci i Šokci, rođena braćo moja! — čujete li vi ove istine? Kažite mi, kako ste do sada marili za narod i jezik bunjevački? kako ste dosad ljubili dragu bunjevačku otačbinu svoju? Oj pohadjajmo, poznajmo, ljubimo i branimo nju; jer koja nam fajda, ako dušu i pamet u tudjinstvo bacimo, tudji jezik učimo, tudji narod svomu predpostavljajmo!

ma, za drugim puci sljepi idemo, a sliku svoje majke otačbine svrgnemo? Ta ona nam je divna i kitna, ta ona nam je mila i draga čudotvorna majka! U njezinu krilu počivaju milijuni našega koljena.

Branimo dakle ukupnu domovinu, al i jarko ljubimo otačbinu svoju. Ona nesmie biti mrtva, kakva jest doista, kad samo nju ljubimo; veće živa, kad ljubimo i narod naš, koj živi u njoj.

Ljubimo dakle dom, ljubimo biedni narod svoj! Znajmo: u tugi umire, tko u tudjinstvu umire. Budimo svoji na svom i znajmo: da nas sami sebe štjuće i ini štovati budu. — Narodnost i jezik slavjanski, sloga i ljubav prama slavenstvu od povoja do pokrova titrala kano zviezda jutarnice neprestano pred sokolovima očima svakomu Slavenu. Složno dakle junaci, braćo! u naših je rukuh budućnost domovine!

Velim:

Tko nemarno ove rieči smatra,
Ljubav k rodu komu mila nije,
Bolje mu je, da ga proždre vatra
I prokletstvo da ga od nas krije!

Velim:

Otačbino, mila, sveta
Sladka, rajska, slavna i blaga,
Čuj izpovied svog djeteta
Kom' si nad svim blagom draga!

Otačbino, sladko ime!
O razkoši mla i sreća,
U tebi mi posred zime
Raj zacviće divna cvieća!

Otačbino, riečo sveta —
Samo ti mi napred sreći!
O! tad će ti usred cvieta
Sretan sinak u grob leći!

U Žlgarskoj

Blaž.

S V A Š T I C E.

Seljak idjuć u varoš, ugleda u kraj puta na stupčičah protegnutu brzovajnu žicu, začudi se tomu i upita varošanina: a što je to? kakve su to mirakule? To je „telegraf“ odgovori mu varošan. Šta, telegraf? a zašto nije volo-graf, tu vol je veći nego tele, odvratu seljak.

Učitelj govoreći ditekti o nebu, označi jim to blaženo stanište ugodnikah božjih, te predstavi jim: da samo dobra, čestita, poslušna i bogobojazna diteca dolazu u nebo. Upita sada jednog malenog: Znaš li kakva diteca dolazu u nebo? Na što dite ustade položiv si prst sebi na prsah i reče: Ovakova!
Bunjevac.

Književnost.

Obća je tužba naših učiteljah da nemaju pomoćnih knjigah za predavanje realnih naukah i za pučke učione prepisanih. Ovaku pomoćnu knjigu imamo im preporučiti. Koja je pod naslovom „Životinje našo zemske i njeke tudjozemske“ izdatu u Zagrebu po Društvu sv. Jeronina sa 20 slika, tvrdo vezana stoi 60 nov.

„Mlada majka“ takodjer tamo izdana knjiga, tvrdo vezana stoi 40 n. Knjiga za slavianske matere veoma preporučena.

„Danica Kalendar i Ljetopis“ za 1872. Ciena 40 n. Verlo zgodni članak je u njemu „Diobenci“ želiti je da svaki naš bunjevci i šokaci ovi članak kroz i kroz pročita, jerbot obširno predaje zlo, koje po diobi našefa narodu prieti.
G. B.